

Künye: YİĞİT, B. ve ÇAKMAK, B.Y. (2023), İKY Literatürüne Bibliometrik Analizlerle Derinlemesine Bir Bakış, C. DURMUŞKAYA (Ed.) Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Seçme Yazılar-VII içinde (s.117-146), Sakarya: Değişim.

İKY Literatürüne Bibliometrik Analizlerle Derinlemesine Bir Bakış

Arş. Gör. Büşra YİĞİT

Sakarya Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, busrayigit@sakarya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0096-856X

Arş. Gör. Bünyamin Yasin ÇAKMAK

Sakarya Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, yasincakmak@sakarya.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2050-0267

Özet

İnsan Kaynakları Yönetimi (İKY), son yıllarda yönetim, işletme ve endüstri ilişkiler alanlarındaki araştırmacıların oldukça ilgisini çeken kavramlar arasında yer alıyor. Kavramdaki mevcut eğilimi ortaya çıkarmak ve çalışmalara katkı sağlamak amacıyla bibliyometrik haritalama ve içerik analizi yapılmıştır. Bu analizler için VOSviewer, Citespace ve MS Office Excel programları kullanılmıştır. Araştırma kapsamında Web of Science veri tabanında 1980-2022 yılları arasında İKY alanında yayınlanmış 19326 akademik çalışma incelenmiştir. Araştırma sonuçları, yayın ve alıntılarda belirli yıllardaki negatif kırılmalara karşın bir artış olduğunu gösteriyor ancak 2014'ten sonra özellikle yayın üretimi bir önceki yıllara göre sürekli ve önemli ölçüde artıyor. Alana en çok katkı sağlayan ülkeler sırasıyla ABD (3150 yayın), Çin (2900 yayın) ve Birleşik Krallık'tır (2276 yayın). En üretken üniversiteler arasında Monash Üniversitesi (265 yayın), Griffith Üniversitesi (169 yayın) ve Tilburg Üniversitesi (121 yayın) ilk 3'te yer alıyor. International Journal of Human Resource Management (1233 yayın), Personnel Review (463 yayın) ve Human Resource Management (449 yayın) en verimli dergilerdir. Brewster C. bu alandaki en üretken ve fazla alıntı yapılan yazardır. Anahtar kelimelerin son on yıldaki ayak izleri yorumlanıp trendler incelendiğinde, özellikle Yeşil İKY, Büyük Veri, Çevre ve Kurumsal Sosyal Sorumluluk kavramları popüler başlıklar olarak İKY alanında öne çıkıyor. Çalışma, sonuç başlığında gelecek araştırmalar için önerilere yer vermektedir.

Anahtar Kelimeler: İnsan Kaynakları Yönetimi, Bibliyometrik Analiz, İçerik Analizi

A Deep-Dive to HRM Literature Through Bibliometric Analyses

Abstract

Human Resource Management (HRM) has recently emerged as a concept of considerable interest among researchers in the fields of management, business, and industrial relations. This study employs bibliometric mapping and content analysis to uncover current trends and contribute to the field. Tools such as VOSviewer, Citespace, and MS Office Excel were utilized for these analyses. The research examined 19,326 academic works published in the HRM field between 1980 and 2022, sourced from the Web of Science database. Results indicate an overall increase in publications and citations despite certain years showing negative disruptions, with a notable and consistent surge in publication output since 2014. The United States (3,150 publications), China (2,900 publications), and the United Kingdom (2,276 publications) are the leading contributing countries. Among universities, Monash University (265 publications), Griffith University (169 publications), and Tilburg University (121 publications) rank as the most prolific. The International Journal of Human Resource Management (1,233 publications), Personnel Review (463 publications), and Human Resource Management (449 publications) are identified as the most productive journals. Brewster C. stands out as the most productive and frequently cited author in this domain. Trend analysis of key terms over the last decade reveals popular themes in HRM, notably Green HRM, Big Data, Environment, and Corporate Social Responsibility. The study concludes with recommendations for future research in the field.

Keywords: Human Resource Management, Bibliometric Analysis, Content Analysis

Giriş

İKY alanındaki bibliyometrik haritalandırmalar alanın belli perspektiflerden incelenmesiyle oluşturulmuştur. Bu durum önceki çalışmaların temel araştırma sorularının spesifik olarak İKY alanı altındaki belirli araştırma alanları veya örneklem kümelerini incelemesinden ileri gelmektedir. Alan sınırlandırmaları (İKY fonksiyonları gibi) söz konusu spesifik alan için daha derin görüş elde etmeye imkan sunmasının yanında incelenen alanın yakın ilişkili olduğu diğer araştırma alanlarını görmede eksikliğe neden olabilir. Sonuç olarak, ortaya konulan tespitler konu alanları arasındaki anlamlı örüntüleri tespit etme yeteneğini sınırlar. Ayrıca araştırmacıların yeni araştırma alanlarını tespit etmelerini engelleyebilir.

İKY literatürü makro perspektifle ele alınırken sistematik literatür taramasıyla incelenemeyecek kadar geniş bir araştırma alanıdır. Bilimsel haritalandırma yaklaşımı bu sorunu gidermede geleneksel nitel ve nicel yaklaşımların yanı sıra nicel yaklaşımı temel almakta ve zaman içinde ortaya çıkan eğilim ve gelişimleri ortaya çıkarmada makro bir perspektif sunmaktadır (Singh vd., 2020). Bu sayede araştırmacının öznelliğinin en aza indirildiği ve geleneksel literatür taramasından daha iyi tespitler sağlanmasına imkan sunan bütünsel bir yaklaşım elde edilmiş olur (Bhattacharyya ve Verma, 2020). Bibliyometrik çalışmalar araştırma alanına ilişkin objektif bir bakış sunabildiği için yeni, belirsiz ve karmaşık alanların incelenmesinde yaygın olarak kullanılmaktadır (Liu vd., 2015).

Geçmiş araştırma bulgularını sentezlemek, bir araştırma alanını genişletmede en önemli görevlerden biridir (Zupic ve Cater, 2015). Geçtiğimiz yıllarda Markoulli vd. (2017) İKY alanının bibliyometrik haritalandırmasını alandaki 12.157 makale türündeki akademik çalışmaları inceleyerek gerçekleştirdi. Önceki bibliyometrik haritalandırmalara da yer veren çalışmada inceleme türündeki 115 makalenin 94'ünün İKY altındaki spesifik araştırma alanlarına odaklanan çalışmalar olduğu ifade edildi. İKY alanının tamamını araştıran çalışmaların ise sezgisel bir değerlendirmeye tabi olduğunu ve yazarların öznel yorumlarına dayalı sistematik literatür taramalarından oluştuğunu belirtti (Markoulli vd., 2017).

Yapılan araştırmalar İKY'nin popüler araştırma konusu olmaya devam edeceğini gösteriyor ancak kavramın araştırma alanını Web of Science Core Collection veritabanındaki başlık, özet ve anahtar kelimelerde ilk kez İKY kelimesine yer veren çalışmalar (1980) ile günümüz arasında

inceleyen bir çalışma henüz mevcut değildir. İKY’de trend çalışma alanlarının önde gelen yazarlarının, dergilerinin ve çalışmalarının ayak izlerinin hala incelenmesi gerekmektedir. Dolayısıyla bu çalışma, alandaki yayın ve atıfların yıllara, ülkelere, kurumlara, dergilere, yazarlara ve en çok kullanılan anahtar kelimelere göre dağılımının ayrıntılı bir resmini sunarak gelecek araştırmalara Web of Science Çekirdek Koleksiyonundaki tüm araştırma kategorilerindeki yayınları inceleyerek katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Bu çalışmada daha önce alanda yapılan bibliyometrik çalışmaları da dikkate alarak güncel veriler üzerinden (1980-2022 yılları arasındaki çalışmaları dikkate alarak) İKY alanının kapsamlı bir analizini sunmayı amaçlıyoruz. İKY’nin “EN”leri haricinde anahtar kelimelerdeki trendleri de vurgulayarak gelecek araştırmalar için öneriler sunmak istedik. Bu kapsamda aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır:

- İKY alanındaki yayın eğilimleri nelerdir?
- İKY alanının “en”lerini hangi kişi, kurum ve dergiler oluşturmaktadır?
- İKY alanında güncel araştırma boşlukları nelerdir?

1. İKY Kavramı

İnsan, işletmelerin güçlü silahı ve sosyal atomu (Sabuncuoğlu, 2016:3) hem üretim sürecinin bir parçası hem de hedefi konumundadır (Sadullah, 2018:4). İnsan kaynağı bu işletmelere değer katan sosyal sermayeyi, insan kaynakları yönetimi (İKY) ise bu kaynağın işletme içindeki süreçlerde işletmenin amaç ve hedeflerine uygun olarak yönetilmesini ifade eder.

İnsan kaynakları yönetimi (İKY); çalışanların işe alınması, eğitilmesi, değerlendirilmesi, ücretlendirilmesi, çalışma ilişkileri, sağlık, güvenlik ve eşitlik kaygılarıyla ilgilenme süreci olarak fonksiyonel (Dessler, 2019:3) veya İK’nın işletmeye, bireye ve çevreye yararlı olacak şekilde yasalara da uyularak etkin yönetilmesini sağlayan işlev ve çalışmalar üzerinden (Sadullah, 2018:4) işlevsel olarak tanımlanabilir. Genel bir tanımla ifade etmek gerekirse çalışanların yönetimiyle ilgili olan felsefe, politika, yöntem ve uygulamaları adlandırırken kullanılmakta (Özer vd., 2017:3) ve iş gücünü daha verimli ve istikrarlı hale getirmeyi hedefleyen faaliyetlerden meydana gelmektedir (Ardıç ve Özdemir, 2018:2).

İKY nin kronolojik olarak nereden başladığına ilişkin personel yönetiminden evrildiği konusu üzere yaygın bir görüş bulunmaktadır. Ancak personel yönetiminin nereden başladığı konusu üzerinde uzlaşmış bir görüş bulunmamaktadır Bu nedende İKY tartışmalarının bazen 1940'lar (Johnson vd., 2016), bazen 1920'lere (Ahammad, 2017:412) bazen de Taylor'un bilimsel yönetim ilkelerine dayandırıldığı (Asyalı ve Başbuğ, 2014) görülmektedir. Personel yönetimi, büyük ölçüde çalışanların işe alınması, değerlendirilmesi, eğitimi ve ücretlendirilmesinin teknik yönleriyle ilgiliydi ve çoğu kuruluş da büyük ölçüde "personel" işleviyle ilgilendi (Ahammad, 2017:412). 1940'lı yıllarda özellikle ABD'nin öncülük ettiği hükümet düzenlemeleri, raporlama, bordro süreçleri ve çalışanlara ilişkin verilerin kaydedilmesi ve saklanması için araçların geliştirilmesiyle ilgilenmekteyken, 1960'lara gelindiğinde artan raporlama gereksinimleri, yeni düzenleyici kurumların ve kurumsal sistemlerin (R/2) oluşumu ve temel insan kaynakları yönetimi işleyişini destekleyecek uygulamaların (SAP, ERP) geliştirilmeye başladığı görülmektedir. 1980'ler küresel rekabet ile, yönetimdeki tüm sistemlerin (İK, muhasebe, finans, bilgi işlem) entegrasyonunun hakim olduğu, aynı zamanda personel yönetim algısından kopuşun ve İKY kavramının benimsenmesinin arttığı döneme işaret eder (Itika, 2011). Bu dönemde endüstri ilişkileri sisteminde ve sendikalaşma oranlarında yaşanan gerileme ile birlikte (Johnson vd., 2016) insan kaynakları yönetimi, örgütlerde vazgeçilmez bir işlev haline gelmiştir (Huselid, 1995). 1990'ların ortasından itibaren İK departmanları işe alım, seçme, eğitim, performans yönetimi ve ücretlendirme fonksiyonlarıyla belirledikleri hedeflere ulaşabilmek için web tabanlı sistemleri aktif olarak kullanmaya başladı. Aynı dönem web özellikli yazılımlar, kurumsal kaynak planlama sistemlerine geçiş ile karakterize edilmektedir. 2010' lardan itibaren bulut tabanlı uygulamalara geçiş yaşanarak, örgütlerde mobil ve sosyal teknolojilerin kullanımında da artış gerçekleşmiştir (Johnson vd., 2016). İnsan kaynakları yönetimi süreçlerini ve fonksiyonlarını destekleyen teknolojik gelişmelerin, günümüze kadar gelen yönetim anlayışını etkilediği görülmektedir.

İKY'nin işletme performansına katkıları uzun yıllardır farklı perspektiflerden incelenen bir başlıktır. Erken dönem çalışmaları Guest (1997) İKY'nin işletme amaçlarıyla stratejik entegrasyon ve yönetim modeli olarak performansı olumlu yönde etkilediğini özellikle işe alım, eğitim geliştirme ve motivasyon ile İK stratejilerinin birbirlerinden etkilendiğini vurgulamaktadır. Aynı yıl Huselid ve Becker (1997) İKY'nin

işletmenin stratejik amaçları için kullanılması ile çalışan üretkenliği, nakit akışı ve işletmenin piyasa değeri arasında önemli bir bağlantı bulunduğunu ifade etmiştir. Daha genel bir literatür taramasında Boselie (2005) 1994-2003 yılları arasında İKY ve performans ilişkisi üzerine hazırlanmış 104 makaleyi incelemiş ve çoğunun, özellikle sistem olarak İKY'nin işletme performansı üzerine olumlu etkiye sahip olduğunu tespit etmiştir. İKY ve performans arasındaki ilişkiyi açıklamak üzere akademik çalışmalar yapılmış olup işten ayrılma oranlarının (Huselid, 1995), yüksek performanslı çalışma sistemlerinin (Kehoe ve Wright, 2013), stratejik İKY'nin (Green vd., 2006; Wright vd., 2001) ve İKY uygulamalarının (Guest vd., 2003) etkileri incelenmiş ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Çalışmalar İKY ile performans arasında güçlü ve pozitif bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır.

İKY, işletme alanında uzun yıllardır güncel bir tartışma alanı olmasına karşın kavramın sınırlarının nerede başlayıp nereye evrildiği ve güncel olarak hangi tartışmalarla ele alındığı üzerine uzlaşmış bir görüş bulunmamaktadır. Literatür birikimsel olarak eksikliklerden hareketle yeni örneklem ve tartışmaların geliştirilmesiyle büyüyebilir. Zupic ve Cater (2015) geçmiş araştırma bulgularını sentezlemenin belirli bir araştırma alanını ileriye taşımak için en önemli görevlerden biri olduğunu vurgulamıştır. Bu nedenle çalışmayı konumlandırmak amacıyla geçmiş derleme çalışmalarının sistematik bir incelemesini sunmanın yararlı olacağını düşünüyoruz.

2. İKY Alanındaki Geçmiş Bibliyometrik Çalışmalar

Markoulli vd. (2017), 115 farklı çalışmada İKY literatürünün incelendiğini tespit etti ve bu çalışmaları teorik, metodolojik ve tarihsel olarak kategorize etti. Sonuç olarak makro perspektife sahip çalışmaların öznel çıkarımlara dayandığını belirledi. 1992-2015 yılları arasındaki İK makalelerinden oluşan veri seti üzerinden Wosviewer programından elde edilen 5 kategoride (Stratejik İKY, İKY Deneyimi, İstihdam İlişkileri, Uluslararası İKY, İnsan Kaynağını Değerlendirmek) en çok alıntılanan yayınlar, dergiler ve anahtar kelimelerin frekanslarına göre listelenmiş İK uygulayıcıları için faydalı olabileceğini belirttiği 100 kavramı ifade etti.

Çalışmayı doğru konumlandırmak ve özgünlüğünü ifade etmek üzere Markoulli'nin (2017) çalışmasından başlayarak günümüze dek yapılan derleme türündeki İKY çalışmalarını gözden geçirdik. WoS çekirdek

koleksiyonu veritabanından İKY'deki 2017 yılı ve sonrasındaki meta analiz, sistematik literatür taraması ve bibliyometrik haritalandırma ile gerçekleştirilmiş 619 derleme (review) çalışmasının başlık, özet ve anahtar kelimelerini inceledik. İncelediğimiz çalışmalardan; spesifik alan sınırlandırması (Yeşil İKY, Stratejik İKY, E-İKY, Uluslararası İKY, İK Analitiği, Endüstri 4.0 ve İKY, Covid-19 ve İKY, İnovatif İKY), fonksiyonel sınırlandırmaları içeren (Eğitim ve geliştirme, işe alım, performans, kariyer, iş değerlendirme ve ücret, İK planlaması) ve örneklem sınırlamalı (erkek-kadın, sağlık çalışanları, mavi-beyaz yakalılar gibi) çalışmalar hariç tutuldu. 2017 ve sonrasında İKY kavramını inceleyen derleme çalışmalardan Christensen vd. (2022) İKY araştırmalarında normların nasıl meydana geldiğini inceledi. Pindek vd. (2017) İKY çalışmasına katkı sunan 407 spesifik konu başlığındaki meta analizleri nitel ve nicel tekniklerle değerlendirdi. Coron (2022), 2000-2020 yılları arasında İK'nın niceliksel evrimini incelemek için İK'yı ölçmede kullanılan veri kaynakları ve yöntemleri konu edinen 94 makalenin bütünleştirici bir sentezini oluşturdu. Piwowar-Sulej vd. (2023) İKY'deki araştırma eğilimlerini belirlemek üzere 2000-2020 arasındaki belirli dahil etme kriterlerini karşılayan 8 dergideki makaleleri incelerken bir metin madenciliği algoritması kullandı.

Literatürde, belirli bir bilimsel alandaki ana araştırma kollarını tanımlamaya ve analiz etmeye yönelik çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Bununla birlikte, yukarıda bahsedilen çalışmaların çoğu, temelde niteliksel doğaları ile karakterize edilen, genellikle aynı alanda uzmanlaşmış araştırmacılar tarafından yazılmıştır ve disiplinin gelişimine ilişkin kendi birikimlerine dayanmaktadır (Vogel ve Güttel, 2013). Çalışmalar incelendiğinde Markoulli vd.'nin (2017) tespitlerinin halen geçerli olduğu görülüyor. Tarihsel bir perspektifle İKY'yi ele alan çalışmalarda yazarların öznel yorum ve çıkarımları belirli dergi veya perspektiflerle alanı incelemeye çalışmakta ve bu durum bütüncül bir resim oluşturulmasını zorlaştırmaktadır. Bibliyometrik haritalandırma yaklaşımı ile bu sorunu gidereceğimizi düşünüyoruz.

3. Veri ve Bibliyometrik Analiz Metodolojisi

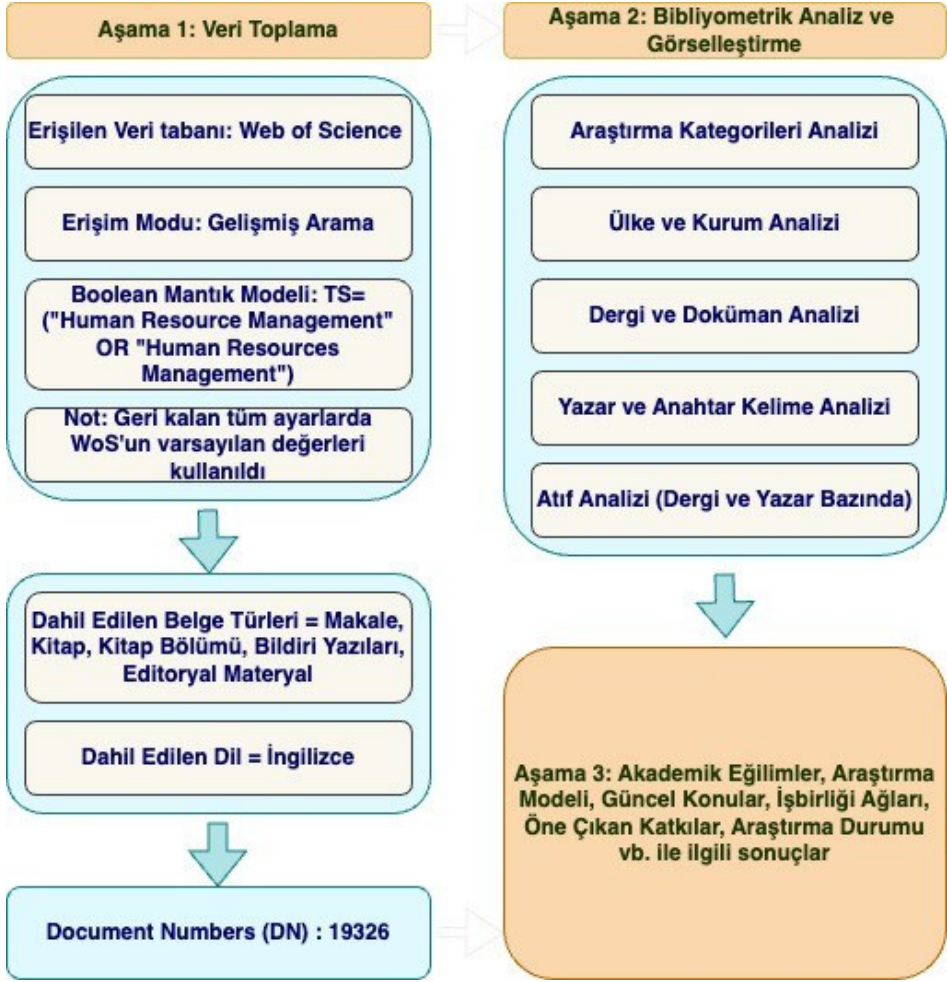
Web of Science Core Collection gelişmiş arama menüsünde bir boolean mantık modeli oluşturuldu (TS = "Human Resources Management" OR "Human Resource Management"). Gelişmiş arama ekranında özet, başlık ve anahtar kelimeler üzere arama yapmaya imkan sunan "Topic" seçeneğini

kullandık. Bütün Web of Science araştırma kategorileri kapsama dahil edildi. Bütünsel bir fotoğraf oluşturmak için tüm araştırma kategorileri kısıtlaması yapılmamasının daha doğru olduğunu düşünöyoruz.

3.1. Dahil Edilme Kriterleri

Belge türlerini: Makale, Bildiri, Kitap Bölümü, Kitap ve Editoryal Materyaller olarak belirledik. İngilizce olmayan yayınları hariç tuttuk. 2023 yılı henüz tamamlanmadığından yıllık ortalamalarda yanlış yorumlamaya sebep olabileceğinden hareketle veri setine dahil etmedik. Web of Science Core Collection veritabanındaki başlık, özet veya anahtar kelimelerden en az birinde İKY kavramına yer veren ilk çalışma 1980 olduğundan araştırma 1980-2022 yılları arasındaki yayınları kapsama dahil ettik. Tüm süreçlerin sonunda 19326 çalışmaya ulaştık (28 Ağustos 2023 itibarıyla). Şekil 1 araştırma veriseti üzerindeki aşamaları ve araştırma stratejisini göstermektedir. Arama stratejisinde ulaşılan veriler, düz metin formatı (plain text) seçilerek ve kayıt içeriğı bölümünden özel tam düzenleme (custom edit) işaretleterek uygun klasörde saklandı.

Şekil 1. Araştırma Stratejisi

3. 2. Veri Kümesinin Tanımlanması

Tablo 1. Web of Science çekirdek koleksiyonundan toplanan literatüre genel bir bakış sunmaktadır. Web of science güvenilirliği nedeniyle özellikle bibliyometrik çalışmalarda birincil veri kaynağı olarak kullanılmaktadır (Zhang ve Liang, 2020).

Tablo 1. Doküman Türleri

Doküman Türü	Yayın Sayısı
Makale	14586
Bildiri	3938
Kitap Bölümü	959
Editoryal Materyal	407
Kitap	112

Kaynak: Web of Science Core Collection verisi ile yazarlar tarafından hazırlanmıştır.

Tablo 1.'de alanda incelenen çalışmaların belge türleri gösterilmektedir. İncelenen çalışmaların toplam sayısı 19.326 olmasına karşın aynı çalışmalar WOS içerisinde birden çok kategoride görülebilir. Bu nedenle Tablo 1.'de belirtilen çalışmaların toplam sayısı 20.002 olarak görünür. Örneğin editöryel materyaller aynı zamanda bir makale veya bildiri olarak da listelenebilmektedir. Doküman türleri incelendiğinde yayınların %72,9'unun makale, %19,7 sinin bildirilerden oluştuğu görülmektedir. İncelenen çalışmalarda kitapların, editoryal materyallerin, veri makalelerinin, kitap ve ve kitap bölümlerinin ağırlığı toplam yayınların %7,4'ünü oluşturmaktadır.

3. 3. Veri Standardizasyonu

Bibliyometrik çalışmalarda tek bir veri tabanı kullanılsa bile konsolide bilgilerin elde edilebilmesi için veri standardizasyonuna ihtiyaç duyulmaktadır. Bibliyometrik analizleri gerçekleştirmek için kullanılan veriler yanlış yazılmış veya hatalı olabilir ve bu nedenle düzenlemeye ihtiyaç duyabilir (Cobo vd., 2011). Bu sorunu çözmek için düz metin formatındaki verilerde aynı yazarın veya anahtar kelimelerin birden

fazla şekilde temsil edilmesinin önüne geçilmiştir. Örneğin Resource ve Resources aynı kelimenin tekil ve çoğul hallerini ifade ederken aynı araştırma alanını ifade etmektedir. Aynı şekilde HRM anahtar kelimesi de bu kapsamdadır ve bütünlüğün sağlanması açısından tek ifadede birleştirilmiştir.

3. 4. Bibliyometrik Analiz Metodolojisi

Bibliyometrik analiz, araştırmacıların subjektif yorumlarını içermeyen belirli bir araştırma alanına objektif bir bakış sunabildiği için yeni, belirsiz veya karmaşık araştırma alanlarını (Liu vd., 2015; Yan vd., 2015) ve literatürün gelişimini incelemede kullanılan yararlı bir yöntemdir (Ambhore ve Ofori, 2023). Bibliyometrik analizler belirli bir araştırma alanındaki eğilimleri yıllara, ülkeye, kuruma, alıntılara veya teorik yaklaşıma göre belirleyerek alanın entelektüel yapısını ortaya çıkarır ve alanda gelişen konulara dair içgörü sunar (Donthu vd., 2021; Paul ve Criado, 2020).

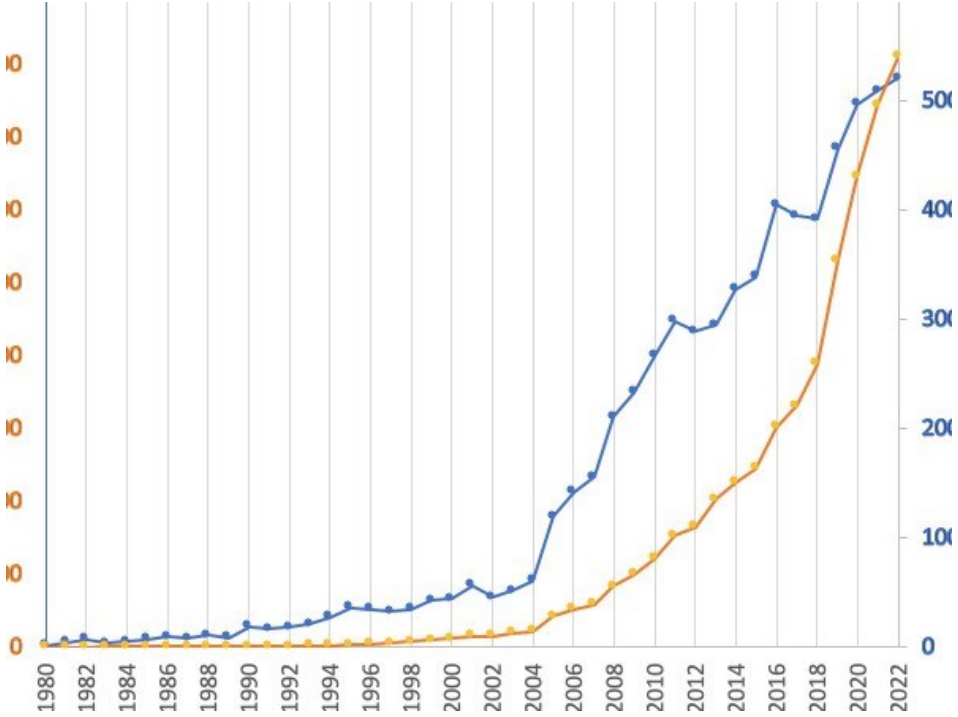
Bu çalışmada İKY alanındaki en üretken kurumlar, dergiler, yazarlar, ve araştırmalardaki trendleri temsil ettiğini düşündüğümüz anahtar kelimeler bibliyometrik tekniklerle analiz edildi. Veri setini standardize etmek ve analizleri gerçekleştirmek için MS Office Excel, VOSviewer ver.1.6.18 (van Eck ve Waltman, 2010) ve Citespace ver.6.2.R4 (Chen ve diğerleri, 2010) olmak üzere üç program kullanıldı. VOSviewer, büyük bilimsel bilgi haritaları oluşturmak ve görselleştirmek için özel olarak tasarlanmış bir bilgisayar uygulamasıdır (García-Lillo vd., 2017). Microsoft Excel programı ise verileri tablolandırmada kolaylıklar sunan bir araçtır. CiteSpace, iyi görselleştirme ve geniş veri analizi yetenekleriyle bibliyometrik analiz için kapsamlı bir yazılımdır. Bu nedenle alandaki en üretken dergilerin ve yazarların ağ analizlerinin görselleştirilmesinde Excel ve VOSviewer, zaman serisine göre anahtar kelime analizinde ise CiteSpace programı tercih edilmiştir.

5. Bulgular ve Tartışma

5.1. Atıf ve Yayın Sayıları

Şekil 2. İKY'deki yayın ve alıntı sayısını göstermektedir. Atıf ve yayın sayısı alanın popülerliği hakkında fikir vermektedir. Alanla ilgili daha fazla çalışmaya yer verilmesi hem teorik hem de pratik bilginin artmasını sağlar.

Şekil 2. Atıf ve Yayınların Yıllara Göre Değişimi (1980-2022)

Kaynak: Web of Science Core Collection verisi ile yazarlar tarafından hazırlanmıştır.

Web of Science veri tabanına göre özet, başlık veya anahtar kelimelerde İKY kavramına yer veren ilk yayın 1980 yılında yapılmıştır. 1980 yılından bu yana araştırmacılar bu alana ilgi göstermektedir. 1998 yılından bu yana her yıl 100'ün üzerinde yayın üretilmektedir. Bu süreç hızla 2005 yılından sonra yıllık 200'ün üzerinde, 2008 yılı itibarıyla ise 500'ün üzerinde yayının üretildiği bir araştırma alanına dönüştü. Yayınlarda büyük olumlu kırılma ise 2004 yılında yaşandı. 2005 yılında bir önceki yıla göre iki kata yakın bir artış göstermiştir. Yayın sayılarındaki artışta 2012, 2017 ve 2018 yıllarında olumsuz bir kırılma yaşanmıştır. Atıflar incelendiğinde 1992 yılından itibaren atıfların bir önceki yıla göre artmaya devam ettiği görülüyor.

5.2. Araştırma Alanları (Web of Science Veritabanı)

Tablo 2. İKY araştırmasında belirlenen yayınların Web of Science veri tabanındaki disiplinlere göre kategorik dağılımını göstermektedir. Bu kategoriler alanın mevcut eğilimi ve iş yükü hakkında fikir verir.

Tablo 2. WoS Araştırma Kategorilerine Göre Üretilen Yayın Analizi

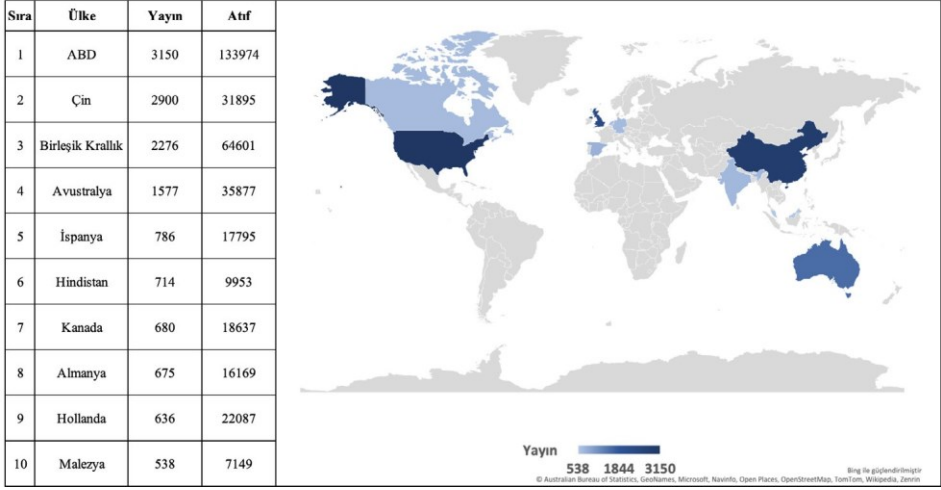
No	Web of Science Kategorileri	Doküman Sayısı	19.326'nın %'si
1	Yönetim	10161	52,6
2	İşletme	3767	19,5
3	Endüstri İlişkileri	2172	11,2
4	Uygulamalı Psikoloji	1799	9,3
5	İktisat-Ekonomi	1532	7,9
6	Eğitim - Eğitim Araştırmaları	758	3,9
7	Yöneylem Araştırmaları	667	3,5
8	Disiplinlerarası (Sosyal Bilimler)	654	3,4
9	Bilgisayar Bilimi Bilgi Sistemleri	631	3,3
10	Kamu Yönetimi	622	3,2

Araştırma kategorilerine göre yayınların listelendiği Tablo 2. de 19326 yayının %52,6 sının yönetim alanında yapıldığı görülmektedir. İşletme (%19,5) ve Endüstri İlişkileri (%11,2) ise en fazla yayın yapılan diğer kategorilerdir. İlk beş kategori dışındaki alanlarda dağılımın homojen olduğu görülmektedir.

5.3. Küresel Yayın Trendi

Şekil 3. İKY alanında üretilen yayınların en üretken 10 ülke kapsamında küresel dağılımını ve bu yayın üretimine karşın en üretken 10 ülkenin atıf sayısını ifade etmektedir. Buradaki atıflar Web of Science veritabanındaki atıf dizini tarafından belirlenmiş olup farklı veri tabanlarında farklı sonuçlar elde edilebilir.

Şekil 3. Küresel Yayın ve Atıf Trendleri

Toplam 110 ülke/bölge 19326 yayına katkıda bulunmuştur. Yayın sayısına göre 3 kategori belirlenmiştir. ABD (3150 yayın), Çin (2900 yayın) ve Birleşik Krallık (2276 yayın) en yüksek yayın yapan ülkeler olarak ilk kategoride yer almaktadır. İlk 10’da yer alan ülkeler İKY alanına en az 538 akademik çalışma ile katkı sağlamıştır. Khan ve Muktar (2020) Yeşil İKY üzerine çalışmaları incelediği bibliyometrik analizinde İngiltere ve Çin’in ilk 2’de yer aldığını tespit etmişti, aynı çalışmada ABD ise 5. sırada yer alıyordu. Sürdürülebilirlik tartışmalarında ise ABD’nin ilk sıradaki yerini koruduğu görülüyor (Kainzbauer ve Rungruang, 2019).

5.4. En Üretken Üniversitelerin Analizi

Tablo 3. İKY alanındaki en üretken 10 üniversiteyi göstermektedir. En üretken üniversitelerin her birinin en az 107 yayını bulunmaktadır.

Tablo 3. En Üretken Üniversiteler

No	Üniversiteler	Doküman Sayısı	Atıflar
1	Monash Üniversitesi	235	7663
2	Griffith Üniversitesi	169	3620
3	Tilburg Üniversitesi	121	6630
4	Rutgers Eyalet Üniversitesi	111	11476
5	Manchester Üniversitesi	111	2867
6	RMIT Üniversitesi	110	1799
7	Cornell Üniversitesi	108	11783
8	Reading Üniversitesi	108	2913
9	Sheffield Üniversitesi	107	5028
10	Twente Üniversitesi	107	2911

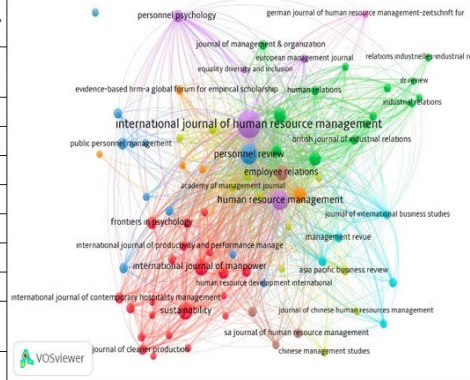
Tablo 3.'e göre alanda en fazla yayın yapan Monash Üniversitesi (235) dir. Alanın gelişimine en fazla katkı sağlayan 10 üniversitenin bulunduğu ülkeler incelendiğinde İngiltere (3), Avustralya (3), ABD (2), Hollanda (2) nin olduğu görülmektedir. Atıflara göre incelendiğinde ise en fazla yayın yapan ilk 10 üniversite listesinde 11783 atıfla Cornell University en çok atıf alan kurumdur. Onu 11476 atıfla Rutgers State University takip etmektedir.

5.5. En Üretken Dergiler

İKY'de en fazla yayının yer aldığı kaynakların bibliyometrik haritası Şekil 4'te gösterilmektedir. Alanla ilgili tüm yayınlar 1000 kaynak tarafından üretilmiştir.

Şekil 4. En Üretken Dergiler

Dergiler	Doküman Sayısı	Atıflar
International Journal of Human Resource Management	1233	43975
Personnel Review	463	10742
Human Resource Management	449	18952
Sustainability	310	3684
International Journal of Manpower	263	5925
Human Resource Management Review	222	9911
Employee Relations	207	3090
Human Resource Management Journal	182	6521
Asia Pacific Journal of Human Resources	156	2814
Journal of Business Ethics	128	6472

International Journal of Human Resource Management (1233 yayın), Personnel Review (463 yayın) ve Human Resource Management (449 yayın) en verimli kaynaklardır. Ayrıca 5073 farklı kaynak arasından en verimli 10 derginin İKY alanındaki toplam araştırmaların %18,7'sini yayınladığını tespit ettik. Bu, birçok kaynağın bu alanda az sayıda makale ürettiğini göstermektedir. İlk 10 dergi arasında 128'den fazla belge ve 2814'ten fazla alıntı yer almaktadır. Aynı zamanda International Journal of Human Resource Management (43975 atıf) en üretken dergi olmasının yanında (toplam yayınların %6,4'ü) en çok atıf alan dergidir. Onu Human Resource Management (18952 atıf) ve Personnel Review (10742 atıf) takip etmektedir. Markoulli vd. (2017) de International Journal of Human Resource Management dergisinin beş ayrı İK kümesinin dördünde alandaki en üretken dergi olarak belirledi. Personnel Review ise aynı makalede sadece 2 kümede 3. olarak görünüyor. Yeşil İKY üzerine bir çalışmada ise Journal of Cleaner Production en üretken yayın olarak belirlendi (Khan ve Muktar, 2020), aynı dergi Stratejik İKY tartışmalarında da en üretkenler arasında yer alıyor (Kainzbauer ve Rungruang, 2019).

5.6. En Etkili Yayınlar

Bir çalışmanın etkisi, aldığı alıntıyla doğrudan ilişkilidir (Liu vd., 2015). Tablo 4'te atıf sayılarına göre en etkili 10 yayın gösterilmektedir.

Tablo 4. İKY Alanındaki En Etkili Yayınlar

No	Künye	Çalışmanın Başlığı	Atıf Sayısı
1	Huselid (1995)	The Impact of Human-Resource Management-Practices on Turnover, Productivity, And Corporate Financial Performance	4230
2	Delery ve Doty (1996)	Modes of Theorizing In Strategic Human Resource Management: Tests of Universalistic, Contingency, And Configurational Performance Predictions	2032
3	Becker ve Gerhart (1996)	The Impact of Human Resource Management on Organizational Performance: Progress And Prospects	1514
4	Delaney ve Huselid (1996)	The Impact of Human Resource Management Practices on Perceptions of Organizational Performance	1476
5	Shah ve Wart (2003)	Lean Manufacturing: Context, Practice Bundles, And Performance	1453
6	Ichniowski vd. (1997)	The Effects of Human Resource Management Practices on Productivity: A Study of Steel Finishing Lines	1351
7	Berman vd. (1999)	Does Stakeholder Orientation Matter? The Relationship Between Stakeholder Management Models And Firm Financial Performance	1309
8	Wright vd. (2001)	Human Resources And The Resource Based View of The Firm	1223
9	Combs vd.(2006)	How Much Do High-Performance Work Practices Matter? A Meta-Analysis of Their Effects on Organizational Performance	1202
10	Jiang vd. (2012)	How Does Human Resource Management Influence Organizational Outcomes? A Meta-Analytic Investigation of Mediating Mechanisms	1202

İKY alanında en çok alıntı yapılan 10 belge içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Başta şu nüansı belirtmekte fayda görüyoruz. Buradaki atıf sayıları farklı veri tabanlarında (Scopus, Google Scholar gibi) farklı sonuçlar verecektir. Buradaki atıf sayısı WoS çekirdek koleksiyonunda taranan dergi atıflarını kapsamaktadır. En yüksek atıfa sahip on çalışmanın en belirgin ortak özelliği biri hariç İKY'nin işletmeye etkisini/etkilerini (firma performansı, verimlilik, aracılık mekanizması) inceleyen çalışmalar

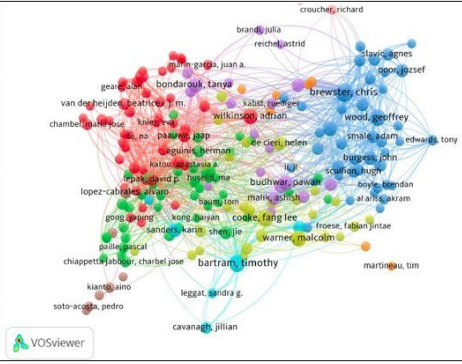
olmalarıdır. Bu çalışmalardan sadece Wright vd. (2001) kaynak temelli yaklaşımın stratejik İKY'ye nasıl entegre edilerek uygulandığını iki alandaki akademik çalışmaların bağlantıları üzerinden incelemiştir. Huselid'in (1995) yaklaşık bin işletmeden toplanan verilerle İKY uygulamalarının firmadaki kurumsal performans, işgücü devri ve verimliliği incelediği çalışması WoS atf dizininden aldığı 4230 atf ile ilk sırada yer almaktadır. Delery ve Doty'nin (1996) çalışmasında kıdemli insan kaynakları yöneticileri ve banka yöneticileri, iş stratejisi, belirli işlere yönelik insan kaynakları uygulamaları ve bankanın stratejisine ilişkin genel bilgilere yer veren anketleri kullanılarak finansal performans üzerindeki etkileri incelendi. Bu çalışma 2032 atf ile ikinci sırada yer aldı. 1514 atf alan çalışmasında Becker ve Gerhart (1996) İK sisteminin, özellikle bileşenleri yüksek iç ve dış uyumluluğa sahip olduğunda, rekabet avantajını sürdürmek için benzersiz bir kaynak olabileceğini öne süren teorik çalışmaları gözden geçirdi. Delaney ve Huselid'in (1996) 590 işletmeden elde edilen verilerle eğitim ve personel seçimi gibi insan kaynakları yönetimi uygulamaları ile algısal firma performansı ölçümleri arasında pozitif ilişkiler tespit ettiği çalışması 1476 atf ile 4. sırada yer aldı. 1453 atf alan Shah ve Wart'ın (2003) çalışması üç bağlamsal faktörün (tesis büyüklüğü, tesis yaşı ve sendikalaşma durumu), yalın üretim sistemlerinin temel unsurları olan yirmi iki imalat uygulaması üzerindeki etkilerini IndustryWeek'in Üretici Sayımından elde edilen veriler üzerinden incelemektedir. 1351 atf alan Ichniowski vd. (1997)'nin çalışmasında on yedi şirketin sahip olduğu otuz altı homojen çelik üretim hattından alınan veriler kullanılarak yenilikçi istihdam uygulamalarının verimlilik üzerindeki etkileri incelenmiştir. Berman vd. (1999) çalışmasında paydaş yönetiminin performans üzere etkisini Fortune 500 içerisindeki ilk 100 işletmenin 81'inden toplanan veriler üzerinden incelemiştir. Combs vd. (2006) 92 çalışmanın gerçekleştirerek yüksek performanslı iş/çalışma sistemlerinin performans üzerindeki etkilerini meta analiz tekniğiyle derlemiştir. Jiang vd. (2012) Yetenek-motivasyon-fırsat teorisinden faydalanarak İK sistemlerinin üç boyutunun (beceri geliştirme, motivasyon artırma ve fırsat artırma) yakın organizasyonel sonuçlar (insan sermayesi ve motivasyon) ve uzak organizasyonel sonuçlar üzerindeki etkilerini meta analitik yapısal eşitlik modellemesi ile incelemiştir.

5.7. Yazarların Analizi

Şekil 5. yazarların İKY alanına kaç yayımla katkıda bulunduğunu ve İKY alanındaki en etkili bağlantıların haritasını göstermektedir. Halkaların büyüklüğü ve belge sayısının fazlalığı, bağlantıların bağlantıları arasındaki işbirliklerini ifade etmektedir. Aralarındaki bağların kalınlığı işbirliğinin yüksek olduğunu gösteriyor.

Şekil 5. En Üretken Yazarlar

No	Yazar	Doküman Sayısı	Atıf	Toplam Bağlantı Gücü
1	Brewster, Chris	77	1939	798
2	Bartram, Timothy	57	1459	321
3	Cooke, Fang Lee	56	1741	342
4	Wood, Geoffrey	54	754	367
5	Warner, Malcolm	47	715	128
6	Budhwar, Pawan	43	950	311
7	Wilkinson, Adrian	42	1011	257
8	Bondarouk, Tanya	37	760	161
9	Farndale, Elaine	37	1308	417
10	Rowley, Chris	34	517	96

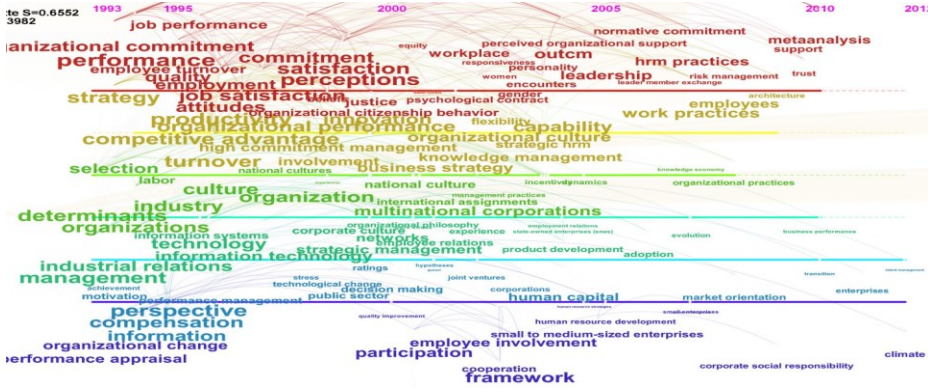
Yazarlar incelendiğinde Brewster C. 77 yayımla en üretken yazardır. Onu 57 yayımla Bartham T. ve 56 yayımla Cooke F. takip etmektedir. Aynı zamanda Brewster C. (1939 atıf) ve Cooke F. (1741) en yüksek atıfa sahip yazarlardır. Toplam bağlantı gücü yazarlar arasındaki etkileşimi göstermektedir. Buna göre Brewster C. en yüksek bağlantı gücüne sahip olduğu görülmektedir. Tabloda adı geçen en üretken 10 yazarın bu alanda en az 34 akademik çalışması bulunmaktadır.

5.8. Anahtar Kelimelerin Analizi

Akademik yayınlarda geçen anahtar kelimeler, ilgili yayının belirleyici kısa künyelerini oluşturur. Anahtar kelimelerin analiz edilmesi yayınların hangi başlıklara odaklandıklarının belirlenmesinde diğer karmaşık verilere kıyasla daha net ve kısa bir anlatıdan analize imkan sağlar. Aşağıdaki şekillerde İK'nın 1993-2012 ve 2012-2022 dönemlerine ait 2 ayrı anahtar kelime görselleştirmeleri ve aynı dönemler için 2 ayrı tabloda en sık kullanılan anahtar kelimelerin hangi yıllar arasında daha popüler olduklarına yer vermek üzere Citespace programından 2 ayrı zaman serisi analizi gerçekleştirilmiştir. Aşağıdaki şekilde (Şekil 6.) İK'nın personel yönetimine kıyasla baskın kavramsal kabule ulaştığı yıllar olarak işaret

edilen 1990’lardan (İtika, 2011) büyük veri tartışmalarına entegrasyonuna işaret eden 2010’lara (Johnson vd., 2016) kadarki süreci kapsamaktadır. Citespace’in kullanım sınırlamaları nedeniyle 1993-2022 yılları arasındaki 30 yıllık bir periyot incelenebilmiştir.

Şekil 6. İKY 1993-2012 Yılları Arasındaki Yaygın Anahtar Kelimeler

1993-2012 yılları arasında İKY alanındaki popüler anahtar kelimeler incelendiğinde performans, örgütsel bağlılık, performansın belirleyicileri, verimlilik, iş tatmini ekseninde işletmeye İK'nın nasıl katkı sunabileceğine ilişkin işletme alanı genişlemiştir. Bu süreç 2000'lere kadar devam etmektedir. 2000'li yıllara gelindiğinde strateji, işletme kapasitesi, çalışan gelişimi, liderlik, bilgi yönetimi başlıklarının öne çıktığı görülüyor. Gelişen alan üzerine yapılan sistematik literatür araştırmalarının (meta analiz gibi) yoğunlaştığı dönem de yine bu sürece denk gelmektedir. İKY'de faydalı uygulamaların belirginleştirilmesinde çalışan perspektifinin 2000 sonrasında öne çıktığı söylenebilir. Bu süreç aynı zamanda İK bilgi sistemlerinin, iklim-çevre ve kurumsal sosyal sorumluluk tartışmalarının literatürde büyüyen bir ivme yakaladığı süreçtir. Şekil 7. İKY alanının 2012-2022 yılları arasındaki trend başlıklarını anahtar kelimeler üzerinden incelemektedir.

Şekil 7. İKY 2012-2022 Yılları Arasındaki Yaygın Anahtar Kelimeler

2010 sonrasındaki süreç ise en iyi uygulamaların İK verileri ile desteklenebildiği ve stratejinin yanında inovasyon tartışmalarının yer aldığı teknolojik gelişime paralel bir seyir izlemektedir. Bu süreçte iş tatmini, performans, verimlilik tartışmaları halen popülerliğini devam ettirirken yüksek performanslı iş sistemleri, değer yaratma, sürdürülebilirlik, işletmenin çevre performansı ve yeşil İKY tartışmaları öne çıkmaktadır. Aşağıdaki tablolarda (Tablo 5. ve Tablo 6.) önceki şekillerde zaman serileri üzerinden ifade edilen 1993-2012 ve 2012-2022 yıllarına ait verilerdeki anahtar kelimelerin hangi zaman aralıklarında daha yaygın olarak kullanıldıklarını ifade etmektedir.

Tablo 5. İKY Alanındaki 1993-2012 Yılları Arasında En Yüksek Trende Sahip 25 Anahtar Kelimenin Yıllara Göre Popülerlik İncelemesi

Keywords	Year	Strength	Begin	End	1993 - 2012
industrial relations	1994	16.43	1994	2006	
united states	1994	13.61	1994	2007	
industry	1995	11.76	1995	2005	
financial performance	1996	9.19	1996	2006	
manufacturing performance	1996	6.15	1996	2003	
contingency	1998	9.59	1998	2005	
pay	2001	7.96	2001	2007	
issue	1995	9.03	2004	2007	
uk	2004	6.84	2004	2008	
human resource management (hrm)	2007	10.96	2007	2009	
human resource	2005	7.75	2007	2009	
outcm	2004	6.63	2008	2009	
values	2004	9.13	2009	2010	
metaanalysis	2010	11.48	2010	2012	
trust	2010	8.42	2010	2012	
information technology	1997	7.07	2010	2012	
support	2010	6.65	2010	2010	
workplace	2002	6.37	2010	2010	
policy	2000	6.1	2010	2012	
business performance	2010	6.09	2010	2010	
corporate social responsibility	2009	10.34	2011	2012	
enterprises	2011	7.03	2011	2012	
job performance	1996	6.66	2011	2012	
context	2006	6.36	2011	2012	
consequences	1997	6.21	2011	2012	

1993-2012 yılları arasında akademik çalışmalardaki patlama etkisine (burstness) sahip anahtar kelimelerden ilk 25'i Tablo 5.'te ifade edilmiştir. Yukarıdan aşağı kronolojik olarak takip edildiğinde hangi anahtar kelimelerin hangi yılları domine ettiği daha net anlaşılmaktadır. Tabloda belirtildiği üzere 1993 yıllarının başında İKY'nin özellikle endüstri ilişkileri ile karşılıklı konumlandırılması konusunun, ABD'de deki yasal düzenlemeler ve ortaya çıkan modeller (katı ve yumuşak İKY gibi) 2005'lere dek en yaygın çalışma alanlarını temsil etmektedir. İKY ve performans ilişkisi bütün süreçte etkilidir. İK Bilgi teknolojileri/sistemleri ve kurumsal sosyal sorumluluk ile İKY ilişkisi ise 2010 sonrasının popüler başlıkları olarak öne çıkmaktadır. Tablo 6. Son on yılda en sık kullanılan anahtar kelimelerin trend oldukları yılları ifade etmektedir.

Tablo 6. İKY Alanındaki 2012-2022 Yılları Arasında En Yüksek Trende Sahip 25 Anahtar Kelimenin Yıllara Göre Popülerlik İncelemesi

Anahtar Kelime	Yıl	Popülerlik	Yıl	Yıl
human resource	2012	24.14	2012	2017
productivity	2012	21.19	2012	2015
networks	2012	14.68	2012	2014
labor	2012	14.59	2012	2015
manufacturing performance	2012	13.41	2012	2015
employee attitudes	2012	12.96	2013	2016
normative commitment	2013	13.85	2015	2018
empowerment	2018	12.86	2018	2019
supply chain management	2019	23.3	2019	2022
sustainable development	2019	15.38	2019	2022
environmental management	2019	14	2019	2020
enterprises	2014	12.58	2019	2020
environmental performance	2020	27.44	2020	2022
engagement	2016	26.28	2020	2022
sustainability	2015	25.45	2020	2022
green human resource management	2018	22.02	2020	2022
qualitative research	2020	17.02	2020	2022
health policy	2020	15.95	2020	2022
big data	2020	15.48	2020	2022
system	2014	13.99	2020	2022
artificial intelligence	2021	20.95	2021	2022
csr	2019	14.58	2021	2022
conservation	2021	12.98	2021	2022
absorptive-capacity	2021	12.98	2021	2022
employee performance	2015	12.95	2021	2022

2012 sonrası sürece gelindiğinde tartışmaların güncel teknoloji ve işletme bilimindeki yaklaşımlara paralel olarak evrildiği görülmektedir. İKY ve performans ilişkisi halen popülerliğini korurken 2010'da popülerlik kazanan İK bilgi sistemlerinin yanına işletmenin çevre performansı, çevre yönetimi, sürdürülebilirlik ve çalışan verilerinin işlendiği yapay zeka destekli sistemler vurgusu öne çıkmaktadır. İşletmedeki insan kaynağından elde edilen büyük veriler ve analitik tekniklerin bu veriler üzerinde işe alımdan performans ölçümlerine ve

işten çıkarmalarda tahminlemeye kadar uzanan İK analitiği son yılların önemli bir başlığını oluştururken örgütlerdeki İK süreçlerinin çevreye zarar vermeden hatta çevreye katkı sağlayacak şekilde yönetilmesi çabalarını temsil eden yeşil İKY (Erbaşı, 2021) tartışmalarının 2020 sonrasındaki en popüler araştırma alanlarını temsil ettiği görülmektedir. Yapay zeka ve İKY vurgusu çokça yer bulurken İKY ile performans arasındaki ilişkiden bahsedilmediği görülmektedir. Yapay zeka İK'da daha ziyade karar desteği veya otomasyon odaklı olarak ifade edilmektedir (Coron, 2022).

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma, İKY alanının entelektüel içeriği ve yapısının kapsamlı bir incelemesini sunmak üzere alanda yapılan makale, bildiri, kitap bölümü ve kitap verilerinden faydalanmaktadır. Çalışma alanda yapılan diğer derleme çalışmalarından hareketle daha objektif bir incelemenin yanında anahtar kelimeler incelemesi üzerinden eğilimleri tespit ederek alana katkı sağlıyor.

Web of Science veri tabanına göre alanda başlık, özet ve anahtar kelimelerde İKY'yi içeren ilk yayın 1980 yılında yapılmıştır. 2002, 2012, 2017 ve 2018 yıllarında yayın üretiminde önceki yıllara göre negatif kırılmalar yaşanmış olsa da genel yayın üretme eğiliminin yükselme gösterdiği görülmektedir. Yayınlardaki atıf oranları ise 1992 yılından itibaren düzenli olarak artmaktadır. Yıllara göre yayın ve atıfların incelenmesi neticesinde İKY alanında araştırmacıların yüksek düzeyde ilgisi olduğu göstermektedir.

İKY araştırma alanında 110 ülke/bölge 19326 yayına katkıda bulunmuştur. ABD (3150 yayın), Çin (2900 yayın) ve Birleşik Krallık (2276 yayın) en yüksek yayın yapan ülkeler arasındadır. Garengo vd. (2022) nın 1252 makale üzerinden bir bibliyometrik analiz gerçekleştirdiği çalışmada; makalelerin çoğunun (258 makale) Amerika Birleşik Devletleri'nden yazarlar tarafından yayınlandığı, diğer ülkelere yazarların da yakın zamanda İKY ile ilgili konuları araştırmaya başladığı vurgulanmaktadır. Ayrıca Çin, Birleşik Krallık ve Avustralya'daki yazarların yanı sıra gelişmekte olan ülkelerdeki (örneğin Hindistan ve Malezya) yazarların yayınladığı makalelerin sayısı da artmaya başladığı ve İKY araştırmasının küresel bir olgu haline geldiği aynı çalışmanın bulguları arasında yer almaktadır. Bu bağlamda Garengo vd.'nin (2002) bulguları, bu çalışmanın küresel yayın trendini gösteren analizini desteklemektedir.

Alandaki en üretken 10 üniversite incelendiğinde en fazla yayın yapan kurumların Monash Üniversitesi (235), Griffith Üniversitesi (169) ve Tilburg Üniversitesi (121) olduğu görülmektedir. En üretken dergiler arasında International Journal of Human Resource Management (1233 yayın), Personnel Review (463 yayın) ve Human Resource Management (449 yayın) en verimli kaynaklardır. Markoulli vd. (2017)'nin İKY'yi 5 küme çerçevesinde değerlendirdiği çalışmasında da Journal of Human Resource Management, Personnel Review ve Human Resource Management dergilerinin ilk 10 dergi kapsamında yer aldığı görülmektedir. Yazarlar incelendiğinde; Brewster C. (77 yayın), Barham T. (57 yayın) ve Cooke F. (56 yayın) en üretken 10 yazar arasında ilk üçte yer almaktadır. Aynı zamanda Brewster C. (1939 atıf) ve Cooke F. (1741 atıf) nin en yüksek atıfa sahip yazarlar olduğu dikkat çekmektedir.

Anahtar kelime incelemesinde çalışmalardaki son otuz yılın eğilimlerini tespit etmek üzere 1993-2012 ve 2012-2022 dönemlerine ait 2 ayrı zaman serisi analizi gerçekleştirdik. 1980-1990 yılları arasında üretilen yayın toplamı sadece 189 olduğundan ve toplam veriseti içerisindeki temsil oranı %1'in altında kaldığından zaman serisi analizine dahil edilmedi. 1993-2012 yılları arasında üretilen yayınlardaki hakim İKY perspektifi işletme performansına etkileri üzerine incelenen çalışmalar gölgesinde gelişmiştir. Bu süreçte ABD başta olmak üzere İngiltere ile yayınların büyük bir bölümünü üreten ülkeler konumundadır. Günümüzde de bu durum değişmemiştir. Ancak stratejik İKY, İKY ve Endüstri ilişkileri, İK Bilgi sistemleri alanlarının artık tartışmalarda daha az yer bulduğu görülmektedir. 2010 yılı sonrasında en yaygın anahtar kelimeler arasında geçen kurumsal sosyal sorumluluk halen etkili bir çalışma alanıdır. KSS tartışmalarına katkı sağlayan sürdürülebilirlik ve çevre çalışmaları ve ardından yeşil İKY tartışmaları da 2019 sonrası alan yazında adından sıklıkla söz ettirmektedir. Covid vurgusunun yer almaması da ayrıca ilgiye değerlidir. 2020 süreci ile birlikte hakim anahtar kelimelerin yeşil İKY, işletmede çevre performansı, kurumsal sosyal sorumluluk ve yapay zeka/büyük veri ile İKY'nin ilişkisi tartışmaları arasında devam ettiği görülüyor. İKY'nin son 10 yıldaki gelişimi alanın yeni teknoloji ve trendlere hızla adapte olabilme becerisini ispatlar niteliktedir.

Bu bibliyometrik çalışma ile İKY alanının “En iyilerine” ve alana katkıda bulunan yapı ve yazarlara dikkat çektik. Araştırmamız alanın gelişim eğilimini, ülkelerin alanda yayın üretimine ne ölçüde katkı sağladığını,

popüler araştırma kategorilerini, üniversiteleri, dergileri, yayınları ve yazarları ortaya çıkardı. Özellikle eğilimlere ilişkin bulgularımız, alanın 1980'den bu yana aktif gelişimini ve son otuz yıldaki eğilimini detaylı incelememize olanak sağladı.

Gelecek araştırmalar İKY'de analitiğin kullanım alanları ve yeşil İKY tartışmalarına öncelik vermelidir. Türkçe alan yazında İKY ve yapay zeka üzerine üretilen çok az sayıda kaynak bulunmaktadır. İK fonksiyonlarında özellikle işe alım, işe değerleme, İK planlaması, performans ve yetenek yönetiminde büyük verinin kullanım alanları ulusal literatürde henüz yeterince ele alınmadı. Bu araştırmaların sayısının artırılması İK'da en iyi analitik uygulamalar ve metriklerin ortaya çıkarılmasına ve doğrudan performans ve verimlilik tartışmalarının genişlemesine fırsat sağlayacaktır.

Kaynakça

Ahammad, T. (2017). Personnel Management to Human Resource Management (HRM): How HRM Functions, **Journal of Modern Accounting and Auditing**, 13(9), 412-420.

Ambhore, S. ve Ofori, E. K. (2023). İşletme ve Ekonomi Alanında Psikolojik Refahı Keşfetmek: Bibliyometrik Bir Analiz, Sağlık Bilimi Raporları, 6(1), E1044.

Ardıç, K. ve Özdemir, Y. (2018). **İnsan Kaynakları Yönetimi**, Sakarya Yayıncılık.

Asyali, E. ve Bastug, S. (2014). Influence of Scientific Management Principles on ISM Code, *Safety Science*, 68, 121-127.

Bhattacharyya, S. S. ve Verma, S. (2020). The Intellectual Contours of Corporate Social Responsibility Literature: Co-Citation Analysis Study, **International Journal of Sociology and Social Policy**, 40(11/12), 1551-1583.

Becker, B. ve Gerhart, B. (1996). The Impact of Human Resource Management on Organizational Performance: Progress and Prospects, **Academy of Management Journal**, 39(4), 779-801.

Berman, S. L., Wicks, A. C., Kotha, S. ve Jones, T. M. (1999). Does Stakeholder Orientation Matter? The Relationship Between Stakeholder Management Models and Firm Financial Performance, **Academy of Management Journal**, 42(5), 488-506.

Chen, C., Ibekwe-SanJuan, F. ve Hou, J. (2010). The Structure and Dynamics of Cocitation Clusters: A Multiple-Perspective Co-Citation Analysis, **Journal of the American Society for Information Science and Technology**, 61(7), 1386-1409.

Christensen, J. F., Guschke, B. L., Storm, K. İ. L. ve Muhr, S. L. (2022). The Norm of Norms in HRM Research: A Review and Suggestions For Future Studies, **Human Resources Management Review**, 32(4), 100859.

Combs, J., Liu, Y., Hall, A. ve Ketchen, D. (2006). How Much Do High-Performance Work Practices Matter? A Meta-Analysis of Their Effects on Organizational Performance, **Personnel Psychology**, 59(3), 501-528.

Coron, C. (2022), Quantifying Human Resource Management: A Literature Review, **Personnel Review**, 51(4), 1386-1409.

Delaney, J. T. ve Huselid, M. A. (1996). The Impact of Human Resource Management Practices on Perceptions of Organizational Performance. **Academy of Management Journal**, 39.

Delery, J. E. ve Doty, D. H. (1996). Modes of Theorizing in Strategic Human Resource Management: Tests of Universalistic, Contingency, and Configurational Performance Predictions, **Academy of Management Journal**, 39(4), 802-835.

Dessler, G. (2019). **İnsan Kaynakları Yönetimi**, Onbeşinci Baskıdan Çeviri. Çev. Ed.İ. Şener, M. Erdilek Karabay, Palme Yayınevi.

Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N. ve Lim, W. M. (2021). How To Conduct A Bibliometric Analysis: An Overview And Guidelines, **Journal of Business Research**, 133, 285-296.

Erbaşı, A. (2021). Yeşil İnsan Kaynakları Yönetimi Uygulamaları Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlaması, **Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 12(23), 247-262.

García-Lillo, F., Úbeda-García, M. ve Marco-Lajara, B. (2017). The Intellectual Structure of Human Resource Management Research: A Bibliometric Study of The International Journal of Human Resource Management, 2000–2012, **The International Journal of Human Resource Management**, 28(13), 1786-1815.

Garengo, P., Sardi, A. ve Nudurupati, S. S. (2022). Human Resource Management (HRM) in The Performance Measurement and Management (PMM) Domain: A Bibliometric Review, **International Journal of Productivity and Performance Management**, 71(7), 3056-3077.

Huselid, M. A. (1995). The Impact of Human Resource Management Practices on Turnover, Productivity, and Corporate Financial Performance, **Academy of Management Journal**, 38(3), 635-672.

Huselid, M. A. ve Becker, B. E. (1997). The Impact High Performance Work Systems, Implementation Effectiveness, and Alignment With Strategy on Shareholder Wealth, In *Academy of Management Proceedings*, 1, 144-148.

Ichniowski, C., Shaw, K. L. ve Prennushi, G. (1995). The Effects of Human Resource Management Practices on Productivity, **The American Economic Review**, 87(3), 291-313.

Itika, J. S. (2011). Fundamentals of Human Resource Management, African Studies Centre.

Jiang, K., Lepak, D. P., Hu, J. ve Baer, J. C. (2012). How Does Human Resource Management Influence Organizational Outcomes? A Meta-Analytic Investigation of Mediating Mechanisms, **Academy of Management Journal**, 55(6), 1264-1294.

Johnson, R. D., Lukaszewski, K. M. ve Stone, D. L. (2016). The Evolution of The Field of Human Resource Information Systems: Co-Evolution of Technology and HR Processes, *Communications of The Association For Information Systems*, 38(1), 533-553.

Kainzbauer, A. ve Rungruang, P. (2019). Science Mapping The Knowledge Base on Sustainable Human Resource Management, 1982–2019. **Sustainability**, 11(14), 3938.

Khan, M. H. ve Muktar, S. N. (2020). A Bibliometric Analysis of Green Human Resource Management Based on Scopus Platform, **Cogent Business and Management**, 7(1), 1831165.

Liu, Z., Yin, Y., Liu, W. ve Dunford, M. (2015). Visualizing the intellectual structure and evolution of innovation systems research: a bibliometric analysis, *Scientometrics*, 103, 135-158.

Markoulli, M. P., Lee, C. I., Byington, E. ve Felps, W. A. (2017). Mapping Human Resource Management: Reviewing The Field and Charting Future Directions, **Human Resource Management Review**, 27(3), 367-396.

Özer, M. A., Sökmen, A., Akçakaya, M. ve Özeydin, M. M. (2017). **İnsan Kaynakları Yönetimi**, Gazi Kitabevi.

Paul, J. ve Criado, A. R. (2020). The art of writing literature review: What do we know and what do we need to know?, **International Business Review**, 29(4), 101717.

Pindek, S., Kessler, S. R. ve Spector, P. E. (2017). A Quantitative and Qualitative Review of What Meta-Analyses Have Contributed To Our

Understanding of Human Resource Management, **Human Resources Management Review**, 27(1), 26-38.

Piwowar-Sulej, K., Wawak, S., Tyrańska, M., Zakrzewska, M., Jarosz, S. and Sołtysik, M. (2023), Research Trends In Human Resource Management. A Text-Mining-Based Literature Review, **International Journal of Manpower**, 44(1), 176-196.

Sabuncuoğlu, Z. (2016). **İnsan Kaynakları Yönetimi**, Alfa.

Sadullah, Ö. (2018). **İnsan Kaynakları Yönetimine Giriş: İnsan Kaynakları Yönetiminin Tanımı, Önemi ve Çevresel Faktörler**, İnsan Kaynakları Yönetimi, Beta.

Shah, R. ve Ward, P. T. (2003). Lean Manufacturing: Context, Practice Bundles, and Performance, **Journal of Operations Management**, 21(2), 129-149.

Singh, V., Verma, S. ve Chaurasia, S. S. (2020). Mapping the themes and intellectual structure of corporate university: co-citation and cluster analyses, **Scientometrics**, 122, 1275-1302.

Wright, P. M., Dunford, B. B. ve Snell, S. A. (2001). Human Resources and The Resource Based View of The Firm, **Journal of Management**, 27(6), 701-721.

van Eck, N. J. ve Waltman, L. (2010). Software survey: VOSviewer, a computer program for bibliometric mapping, **Scientometrics**, 84(2), 523–538.

Vogel, R. ve Güttel, W. H. (2013). The Dynamic Capability View in Strategic Management: A Bibliometric Review, **International Journal of Management Reviews**, 15, 426–446.

Yan, B. N., Lee, T. S. ve Lee, T. P. (2015). Mapping The Intellectual Structure of The Internet of Things (Iot) Field (2000–2014): A Co-Word Analysis, **Scientometrics**, 105, 1285-1300.

Zupic, I. ve Čater, T. (2015). Bibliometric Methods in Management and Organization, **Organizational Research Methods**, 18(3), 429-472.